

Адміністративна відповідальність за порушення комендантської години: стан судової практики та необхідність запровадження спеціальної норми у КУпАП

Краковська Анжеліка Євгеніївна¹, Нечитайло Софія Володимирівна²

Опубліковано	Секція	УДК
30.12.2025	Економіка	658.8:004.9:631.1

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18448284>

Анотація. У статті проведено комплексний аналіз актуальних проблем адміністративної відповідальності за порушення комендантської години в умовах воєнного стану в Україні. Досліджено правову природу комендантської години як заходу правового режиму воєнного стану та виявлено прогалину в законодавстві, що полягає у відсутності прямої кореляції між встановленою забороною та механізмом притягнення до адміністративної відповідальності за її порушення.

Особливу увагу приділено аналізу сучасної судової практики, яка демонструє відсутність єдності та сталості: висвітлено випадки як притягнення осіб за статтею 185 КУпАП (злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця), так і закриття провадження через відсутність складу адміністративного правопорушення, оскільки сам факт порушення комендантської години не охоплюється диспозицією статті 185 КУпАП. Враховуючи міжнародний досвід, сучасну судову практику та існуючі проекти законів, обґрунтовано необхідність у заповненні прогалини та встановленні спеціальної правової норми, яка передбачала б настання адміністративної відповідальності за порушення комендантської години як заходу правового режиму воєнного стану.

Ключові слова: комендантська година, адміністративне правопорушення, адміністративна відповідальність, судова практика, відсутність єдності та сталості судової практики, правовий режим воєнного стану, заходи правового режиму воєнного стану, заходи адміністративної відповідальності, адміністративні стягнення, штраф, заходи впливу до неповнолітніх, суди, органи Національної поліції.

¹ Краковська Анжеліка Євгеніївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри господарського та адміністративного права, Донецький національний університет імені Василя Стуса, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0577-8909>.

² Нечитайло Софія Володимирівна, здобувачка вищої освіти юридичного факультету, Донецький національний університет імені Василя Стуса, <https://orcid.org/0009-0002-2184-618X>.

Administrative Liability for Curfew Violations: The State of Judicial Practice and the Necessity of Introducing a Special Provision into the CUonAO

Annotation. The introduction of the legal regime of martial law in Ukraine necessitated a radical transformation of social relations and strengthening of state coercion measures to preserve the sovereignty and security of citizens. One of the most significant restrictions on constitutional rights, in particular the right to freedom of movement, was the curfew. Despite its long period of application, the legal system faced a conceptual challenge: the lack of a direct correlation between the established prohibition and the mechanism of bringing to administrative responsibility for its violation; the issue of the unity of judicial practice on the issues of bringing to administrative responsibility for violation of the curfew and the need to introduce a special norm in the CUonAO.

Given the infrequent cases of curfew violations during the legal regime of martial law and the lack of unity of modern judicial practice regarding bringing persons who have violated the curfew to administrative responsibility, as a result of the study, it was proposed to supplement the CUonAO with Article 210-2; to provide as an administrative offense - "violation of the curfew, that is, a ban on being on the streets and in other public places during a certain period of time without specially issued passes and certificates." This administrative offense entails the imposition of an administrative penalty in the form of a fine; individuals may be the subject. The focus is on exceptions to the rule. It is proposed to additionally amend Article 255 of the CUonAO and to grant the National Police authorities the authority to draw up protocols for such an offense; to amend and supplement Article 221 of the CUonAO (by expanding the powers of the relevant courts to consider this category of cases) and/or Article 222 of the CUonAO (by granting powers to consider such cases to officials of the National Police). If the subject of this administrative offense is a minor aged 16 to 18, it is proposed to apply to him/her not administrative penalties, but measures of influence provided for in Article 24-1 of the Code of Administrative Offenses (CUonAO).

The introduction of such a special rule will eliminate the gap in the legislation and contribute to ensuring public order during the legal regime of martial law, the exercise of the powers of the National Police and the court to implement the measures of the relevant legal regime, and the consistency and unity of judicial practice.

Keywords: Curfew. Administrative offense, Administrative liability, Judicial practice, Lack of consistency and stability in judicial practice, Legal regime of martial law, Martial law measures, Measures of administrative liability, Administrative penalties, Fine, Measures of influence on minors, Courts, National Police authorities.

Вступ

В умовах сьогодення, коли Указом Президента України введено воєнний стан в Україні [1; 2] і продовжено його на відповідний термін [3; 4], одним з актуальних питань залишається питання щодо адміністративної відповідальності за порушення комендантської години. Стаття 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» передбачає, що в Україні або в окремих її місцевостях, де введено правовий режим воєнного стану, військове командування із військовими адміністраціями можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати в

межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених Указом Президента України про введення воєнного стану, заходи відповідного правового режиму. Пункт п'ятий частини першої статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» передбачає такі заходи правового режиму воєнного стану як запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світлового та інших видів маскування в Порядку, яким передбачено здійснення заходів під час запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування в окремих місцевостях, де введено воєнний стан (далі – Порядок) [5; 6]. Запровадження правового режиму воєнного стану в Україні зумовило необхідність радикальної трансформації суспільних відносин та посилення заходів державного примусу задля збереження суверенітету та безпеки громадян. Одним із найбільш вагомих обмежень конституційних прав, зокрема права на свободу пересування, стала комендантська година. Попри тривалий період її застосування, правова система зіткнулася з концептуальним викликом: відсутністю прямої кореляції між встановленою забороною та механізмом притягнення до адміністративної відповідальності за її порушення.

Метою статті є аналіз сучасної судової практики щодо адміністративної відповідальності за порушення комендантської години, виявлення прогалини у чинному законодавстві та обґрунтування необхідності у встановленні спеціальної правової норми, яка передбачала б настання адміністративної відповідальності за порушення комендантської години як заходу правового режиму воєнного стану.

Питанням адміністративної відповідальності у випадку порушення комендантської години, присвячено чималу кількість наукових праць, які безпосередньо розкривають питання встановлення адміністративної відповідальності у випадку порушення комендантської години як заходу правового режиму воєнного стану. Так, О. В. Ковальова та А. Г. Пишна у своїй статті «Відповідальність за порушення комендантської години в умовах правового режиму воєнного стану» висвітлюють необхідність в удосконаленні чинного законодавства шляхом встановлення юридичної відповідальності за порушення комендантської години [7]. А. М. Кичко, К. С. Ваганова та М. О. Скляр у науковій праці «Адміністративна відповідальність за порушення комендантської години під час воєнного стану», також вбачають необхідність у встановленні адміністративної відповідальності за порушення комендантської години [8]. М. В. Колеснікова та Ж. В. Хуторянець у статті «Відповідальність за порушення комендантської години та спеціального режиму світломаскування» пропонують доповнити КУпАП статтею 210-2, яка передбачала б настання адміністративної відповідальності за порушення комендантської години та спеціального режиму світломаскування або інших, встановлених законом, обмежень під час дії воєнного стану. Разом з цим, М. В. Колеснікова та Ж. В. Хуторянець пропонують доповнити статтю 255 КУпАП щодо уповноваження поліцейських на складання протоколів про відповідні адміністративні правопорушення [9]. І. С. Дрок у науковій праці «Адміністративна відповідальність за порушення встановлених обмежень під час дії режиму воєнного стану» наголошує на необхідності встановлення адміністративної відповідальності у випадку порушень обмежень в умовах дії правового режиму воєнного стану [10]. Однак, не дивлячись на це, досі залишається невирішеним питання щодо єдності судової практики з питань притягнення до адміністративної відповідальності за порушення комендантської години та необхідності запровадження спеціальної норми у КУпАП.

Результати

На сьогодні, в законодавстві України, існує прогалина і немає безпосереднього визначення комендантської години. Проте, пункт п'ятий частини першої статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» конкретизує положення, що стосується

визначення комендантської години. Зазначається, що комендантська година включає в себе заборону перебування в певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень [5]. Абзац другий пункту восьмого Порядку містить положення, відповідно до якого, на території, де запроваджено комендантську годину, заборонено перебувати у визначений період доби на вулиці та в інших громадських місцях особам без спеціально виданих перепусток чи посвідчень, а також рух транспортних засобів. Згідно з абзацем першим пункту одинадцятого Порядку контроль за дотриманням особами комендантської години та спеціального режиму світломаскування здійснюється патрулями, тобто спеціальними рухомими нарядами, до складу яких входять поліцейські Національної поліції та військовослужбовці Збройних Сил України і можуть залучатися військовослужбовці Національної гвардії та Держприкордонслужби, що виконують покладені на них обов'язки на маршруті патрулювання, визначеному комендантом на території, де запроваджено комендантську годину. Відповідно до підпункту першого та четвертого пункту шістнадцятого Порядку, патрулі на території, де запроваджено комендантську годину, мають право тимчасово обмежувати або забороняти на вулицях та дорогах, в окремих ділянках місцевості та в інших громадських місцях перебування чи пересування осіб, рух транспортних засобів, зокрема транспортних засобів іноземних, консульських установ чи представництв міжнародних організацій; виводити осіб з окремих ділянок місцевості та об'єктів; евакуйовувати транспортні засоби; мають право затримувати та доставляти в органи або підрозділи Національної поліції осіб, які вчинили або вчиняють правопорушення [6].

Важливим є висвітлення питання, що стосується можливості притягнення до адміністративної відповідальності за порушення комендантської години в окремих місцевостях, де введено правовий режим воєнного стану. У контексті висвітлення згаданого вище питання необхідно звернути увагу на зарубіжний досвід. Більшість законів США, що стосуються комендантської години, передбачають настання юридичної відповідальності у випадку порушення комендантської години малолітніми та неповнолітніми фізичними особами (фізичними особами, які не досягнули вісімнадцятирічного віку). Відповідно до положень Розділу VIII Кодексу законів міста Річмонд, штат Вірджинія, комендантська година запроваджена з 23 години 00 хвилин до 05 години 00 хвилин для фізичних осіб, які не досягнули вісімнадцятирічного віку. Метою запровадження комендантської години для відповідної категорії осіб є захист малолітніх та неповнолітніх фізичних осіб, інших громадян та осіб, що на законних підставах перебувають на території міста, від небезпеки правопорушень, які трапляються на тротуарах, вулицях, у громадських місцях загалом; зменшення кількості діянь, які є кримінально протиправними та вчиняються малолітніми та неповнолітніми; сприяння та посилення батьківського контролю над малолітніми та неповнолітніми. У випадку порушення комендантської години на підставі судового рішення на винну особу накладається штраф у розмірі не більш, ніж 500 доларів США, та обов'язкове виконання громадських робіт строком 20 годин [11]. Згідно з положеннями статті 54-414 Кодексу законів міста Новий Орлеан, штат Луїзіана, встановлюється комендантська година для фізичних осіб, які не досягнули вісімнадцятирічного віку, з 06 години 00 хвилин до 15 години 15 хвилин у будь-який день, коли неповнолітня, малолітня фізична особа має знаходитись у шкільному навчальному закладі; з 21 години 00 хвилин до 06 години 00 хвилин у неділю, понеділок, вівторок, середу, четвер з 1 червня до 31 серпня; з 20 години 00 хвилин до 06 години 00 хвилин у неділю, понеділок, вівторок, середу, четвер з 1 вересня до 31 травня; з 23 години 00 хвилин до 06 години 00 хвилин у п'ятницю та суботу; з 20 години 00 хвилин до 06 години 00 хвилин у будь-який день тижня на деяких вулицях. На винного за рішенням суду накладається штраф у розмірі не більш, ніж 500 доларів США [12]. Враховуючи викладене вище, слід резюмувати, що в

США на законодавчому рівні встановлюється юридична відповідальність за порушення комендантської години. Проте слід зауважувати, що в США комендантська година, за порушення якої передбачається настання юридичної відповідальності, встановлюється для осіб, які не досягнули вісімнадцятирічного віку. В Україні ж комендантська година згідно з пунктом п'ятим частини першої статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» запроваджується у випадку введення воєнного стану і при цьому не конкретизує суб'єкт такого правопорушення. Проте закордонний досвід може стати в нагоді на шляху до запровадження правової норми, яка б регулювала питання можливості притягнення до адміністративної відповідальності у випадку порушення комендантської години, в тому числі і неповнолітніх осіб.

Важливим є висвітлення судової практики, яка безпосередньо підкреслює необхідність запровадження адміністративної відповідальності за порушення комендантської години, оскільки порушення комендантської години в період дії воєнного стану не є поодинокими, і головне, судова практика не має єдності та сталості. Так, у провадженні Луцького міськрайонного суду Волинської області (постанова у справі №161/4977/24 від 21.03.2024) перебувала справа, з матеріалів якої вбачається, що Особа_1 перебувала у громадському місці під час дії комендантської години, чим порушила вимоги Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», Порядку, що затверджений Постановою КМУ №573 від 08.07.2020 та наказу Волинської ОВА від 24.02.2022 «Про затвердження комендантської години на території Волинської області» та не реагувала на багаторазові законні вимоги поліцейських щодо припинення вказаного адміністративного правопорушення. Відповідно до матеріалів справи, було зазначено, що особа вчинила адміністративне правопорушення, передбачене статтею 185 КУпАП. Суд постановив, що Особа_1 є винною у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185 КУпАП «Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця» та наклав адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі десяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що становить 170 гривень [13].

Ще однією справою, на підтримку такої позиції суду, є Постанова Камінь-Каширського районного суду Волинської області у справі №157/1347/24 від 05.09.2024. Судом встановлено, що Особа_1 30.07.2024 близько 01 години 05 хвилин, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, знаходився в громадському місці без спеціально виданої перепустки та посвідчення. Особа_1 порушив вимоги наказів Волинської ОВА №1 від 24.02.2022 «Про запровадження комендантської години на території Волинської області» та №197 від 24.05.2022 «Про зміну періоду дії комендантської години на території Волинської області», якими на території Волинської області запроваджено комендантську годину з 00 години 00 хвилин до 05 години 00 хвилин. Таким чином, Особа_1 вчинив адміністративне правопорушення, що передбачається статтею 185 КУпАП. За результатами розгляду справи, суд постановив, що Особа_1 є винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185 КУпАП «Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця» та наклав адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі п'ятнадцяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що становить 255 гривень [14].

З аналізу судової практики випливає, що незважаючи на відсутність спеціальної правової норми, яка передбачала б настання адміністративної відповідальності за порушення комендантської години, осіб, які порушили комендантську годину, притягають до адміністративної відповідальності за статтею 185 КУпАП. Диспозиція даної статті КУпАП передбачає притягнення до адміністративної відповідальності за

злісну непокору законному розпорядженню або вимозі поліцейського при виконанні ним службових обов'язків, а також вчинення таких же дій щодо члена громадського порядку та державного кордону або військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку. Санкція статті 185 КУпАП передбачає такі види основних адміністративних стягнень як штраф у розмірі від 8 до 15 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, або громадські роботи на строк від 40 до 60 годин, або виправні роботи на строк від 1 до 2 місяців із відрахуванням 20 відсотків заробітку, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб. Відповідно до абзацу першого пункту першого частини першої статті 255 КУпАП у справах про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185 КУпАП, протокол про відповідне адміністративне правопорушення мають право складати посадові особи органів Національної поліції; відповідно до абзацу сорок пункту першого частини першої статті 255 КУпАП протокол про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 185 КУпАП також мають право складати посадові особи органів управління Військової служби правопорядку в Збройних Силах України (далі – ЗСУ) (про правопорушення, вчинені військовослужбовцями, військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів, а також працівниками ЗСУ під час виконання ними службових обов'язків). Згідно з частиною першої статті 221 КУпАП справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185 КУпАП, розглядаються суддями районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів. Відповідно до частини третьої статті 268 КУпАП при розгляді справ про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185 КУпАП, присутність особи, яка притягається до адміністративної відповідальності є обов'язковою. У випадку ухилення від явки на виклик судді районного, районного в місті, міського чи міськрайонного суду, таку особу може бути піддано приводу органом внутрішніх справ (Національною поліцією). Відповідно до частини другої статті 277 КУпАП справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185 КУпАП, розглядаються протягом скороченого строк - однієї доби, а адміністративне стягнення, згідно з частиною другою статті 38 КУпАП, має бути накладено не пізніш як через три місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - не пізніш як через три місяці з дня його виявлення, оскільки такі справи підвідомчі суду (судді) [15].

Разом з цим необхідно звернути увагу на судову практику, яка є відмінною від наведеної вище. Згідно з Постановою Октябрського районного суду міста Полтави у справі №554/7717/23 від 05.09.2023, в протоколі про адміністративне правопорушення серії ВАВ №376306 від 18.08.2023, було зафіксовано, що Особа_1 18.08.2023 о 01 годині 20 хвилин керував транспортним засобом без спеціально виданої перепустки по вулиці Європейська, 87, у місті Полтава, де запроваджено комендантську годину з 00 години 00 хвилин до 04 години 00 хвилин, чим вчинив злісну непокору розпорядженню Полтавської ОВА №196 від 04.04.2023, всупереч абзацу другому пункту восьмому Постанови КМУ №573 від 08.07.2020. Суд постановив закрити провадження у справі про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 185 КУпАП, відносно Особа_1 у зв'язку із відсутністю складу адміністративного правопорушення, передбаченого цією статтею КУпАП. Суд посилається на те, що аналіз інформації, викладеної в протоколі про адміністративне правопорушення, та доказів, наявних у справі, надає право стверджувати, що дії особи, відносно якої складено протокол, не охоплюються диспозицією статті 185 КУпАП, так як дана стаття регулює суспільні відносини щодо непокори законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця; для таких дій притаманними є безпосередні розпорядження або вимога та безпосередня непокора; при цьому такі дії повинні відбуватись особисто в умовах спостереження однією особою іншої. Окрім цього, суд вказує на те, що чинним

законодавством не передбачено настання юридичної відповідальності за порушення комендантської години [16].

Також, необхідно звернути увагу і на Постанову Солом'янського районного суду міста Києва у справі №760/5125/25 від 01.04.2025. Відповідно до протоколу про адміністративне правопорушення серії ГП №548455 від 11.02.2025, Особа_1 11.02.2025 о 00 годині 20 хвилин, перебуваючи в місті Києві, вулиця Академіка Шалімова, 32, під час комендантської години гучно слухав музику та махав руками в різні боки, побачивши поліцейський автомобіль, почав тікати. Вимогу поліцейського, зупинитись, Особа_1 проігнорував. Суд постановив закрити провадження в справі про притягнення Особа_1 до адміністративної відповідальності за статтею 185 КУпАП у зв'язку з відсутністю в його діях складу адміністративного правопорушення, передбаченого цією статтею. Суд виходив з того, що із формулювання суті адміністративного правопорушення, яка наведена у зазначеному вище протоколі не вбачається того факту, що Особа_1 вчинив саме злісну непокору законному розпорядженню або вимозі поліцейського при виконанні ним службових обов'язків, оскільки не зазначено яке саме розпорядження працівника поліції ним не було виконано, зокрема чи було воно наполегливим, неодноразово повтореним, законним розпорядженням. У протоколі про адміністративне правопорушення відсутній опис обставин, які б вказували на вчинення Особа_1 злісної непокори законній вимозі працівника поліції. Окрім цього, суд посилається на те, що сам факт порушення Особа_1 комендантської години, не є підставою для притягнення його до відповідальності, передбаченої статтею 185 КУпАП [17].

Враховуючи непоодинокість випадків порушення комендантської години під час дії правового режиму воєнного стану та відсутність єдності судової практики щодо сфері притягнення осіб, які порушили комендантську годину до адміністративної відповідальності (існує судова практика, відповідно до якої осіб, що порушили комендантську годину притягають до адміністративної відповідальності за статтею 185 КУпАП; а також існує судова практика, згідно з якою, осіб, які порушили комендантську годину не притягають до адміністративної відповідальності за статтею 185 КУпАП у зв'язку з відсутністю в діях таких осіб складу адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185 КУпАП, так як дії відповідних осіб не охоплюються диспозицією цієї статті, окрім цього, чинним законодавством не передбачається настання юридичної відповідальності за порушення комендантської години, сам факт порушення комендантської години, не є підставою для притягнення таких осіб до відповідальності, передбаченої статтею 185 КУпАП), необхідним є запровадження спеціальної правової норми, яка передбачала б настання адміністративної відповідальності у випадку порушення комендантської години.

Необхідність у запровадженні спеціальної правової норми, яка передбачала б настання адміністративної відповідальності за порушення комендантської години, зумовлюється також тим, що до осіб, які порушують комендантську годину застосовуються заходи, які не передбачаються чинним законодавством. Так, у липні 2023 року поліцейські та працівники територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки здійснювали перевірку дотримання комендантської години жителями міста Рівне. Під час перевірки працівники територіального центру комплектування та соціальної підтримки вручили 28 повісток до військкоматів особам, які порушили комендантську годину [18]. У такому випадку застосування відповідних заходів до осіб, які порушили комендантську годину, може визнаватись обмеженням/порушенням прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, так як чинним законодавством не передбачаються такі заходи, які застосовуються до осіб, що порушили комендантську годину. Окрім цього, відповідні обмеження/порушення прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина

можуть бути оскаржені в судовому порядку, а винні особи можуть бути притягнені до юридичної відповідальності. М. В. Колеснікова та Ж. В. Хуторянець також зазначають, що здійснення відповідних заходів виховного впливу, як наприклад, присідання та віджимання; прибирання укриттів, громадських місць; вручення повісток до військкоматів тощо у випадку порушення комендантської години обмежує/порушує права, свободи та законні інтереси людини і громадянина [9, с. 291].

Враховуючи положення, що викладені вище, необхідним є доповнення КУпАП спеціальною правовою нормою, яка передбачала б настання адміністративної відповідальності за порушення комендантської години та встановлювала б види адміністративних стягнень, які могли б бути застосованими до осіб, які порушили комендантську годину або заходів впливу, які можна застосувати до неповнолітніх осіб. Таким чином права, свободи та законні інтереси осіб, які порушили комендантську годину не будуть свавільно обмежуватись, оскільки до відповідних осіб застосовуватимуться адміністративні стягнення, які закріплені в чинному законодавстві за порушення комендантської години.

З цього приводу існує кілька проєктів законів. Особливої уваги заслуговують останні два проєкти: проєкт Закону 2024 року №12354 «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення вимог особливого правового режиму – воєнного стану, що вводиться в Україні або окремих її місцевостях» [19] та проєкт Закону 2025 року № 13633 [20]. З аналізу текстів цих проєктів законів випливає, що народними депутатами запропоновано введення спеціальної норми – порушення комендантської години та адміністративної відповідальності за це правопорушення, і вони повністю співпадають. Відповідно до положень цих проєктів, метою прийняття відповідного закону є забезпечення громадського порядку під час дії правового режиму воєнного стану, а також здійснення повноважень національної поліції задля забезпечення та реалізації заходів відповідного правового режиму. Проєктами запропоновано доповнити КУпАП статтю 210-2 і в частині третій передбачати як адміністративне правопорушення – порушення комендантської години, тобто заборони перебування в певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень. Дане адміністративне правопорушення тягне за собою накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу у розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Суб'єктом даного правопорушення можуть бути фізичні особи, в тому числі громадяни України, неповнолітні особи. Також, можна погодитися і ввести адміністративну відповідальність при повторному вчиненні тих самим дій протягом року і запровадити штраф, як вид адміністративного стягнення, тільки у більшому розмірі, наприклад, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Важливою також є запропонована примітка, в якій закріплено те, що положення даної частини не застосовуються у випадках: прямування осіб до/з укриттів (захисної споруди цивільного захисту) у разі оголошення сигналів оповіщення щодо здійснення заходів цивільного захисту; надання медичної (домедичної) допомоги або супровід поранених або тяжкохворих людей; здійснення заходів з евакуації населення або рятування майна та в інших випадках, пов'язаних із загрозою життю або здоров'ю громадян.

Однак, при доповненні КУпАП такими нормами, потребуватимуть змін й інші статті КУпАП. Так, необхідно буде внести зміни до статті 255 КУпАП та надати органам Національної поліції повноваження щодо складання протоколів за таке правопорушення, а також внести зміни і доповнити статтю 221 КУпАП (розширивши повноваження районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів щодо розгляду даної категорії справ) та/або статтю 222 КУпАП (надавши повноваження щодо розгляду таких справ посадовим особам органів Національної поліції). У разі, якщо

суб'єктом даного адміністративного правопорушення буде неповнолітня особа у віці від 16 до 18 років, то можна запропонувати застосовувати до них не адміністративні стягнення, а заходи впливу, передбачені статтею 24-1 КУпАП.

Погоджуючись та підтримуючи дані проекти законів, слід зазначити, що прийняття таких змін і заповнення прогалин необхідне для посилення адміністративної відповідальності за порушення вимог особливого правового режиму – воєнного стану, який введений в Україні з лютого 2022 року; є важливою складовою для забезпечення громадського порядку під час дії воєнного стану та реалізації повноважень Національної поліції у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану.

Висновки

Отже, підсумовуючи вищезазначене та у зв'язку із продовженням дії воєнного стану, актуальним залишається питання адміністративної відповідальності за порушення комендантської години як заходу правового режиму воєнного стану відповідно до пункту п'ятого частини першої статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Досвід, який отримала Україна під час організації заходів цивільного захисту в умовах збройної агресії Російської Федерації, є важливим і доводить, що вимоги законодавства, в тому числі Закону України «Про правовий режим воєнного стану» і, особливо КУпАП, потребують удосконалення оскільки: відсутня єдність та сталість судової практики у сфері притягнення осіб, які порушили комендантську годину до адміністративної відповідальності; практична реалізація заходів правового режиму воєнного стану висвітлила прогалину в законодавстві. І все це в сукупності вказує на необхідність введення спеціальної норми до КУпАП щодо адміністративної відповідальності за порушення комендантської години, оскільки порушення комендантської години в період дії воєнного стану не є поодинокими, що підтверджує сучасна судова практика.

Враховуючи непоодинокість випадків порушення комендантської години під час дії правового режиму воєнного стану та відсутність єдності сучасної судової практики у сфері притягнення осіб, які порушили комендантську годину до адміністративної відповідальності, вважаємо за необхідне запровадити спеціальну правову норму, яка передбачала б настання адміністративної відповідальності у випадку порушення комендантської години. У зв'язку з цим пропонуємо доповнити КУпАП статтею 210-2 і у відповідній частині передбачити настання адміністративної відповідальності за порушення комендантської години (заборони перебування в певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень) у вигляді штрафу для повнолітніх осіб та заходів впливу до неповнолітніх осіб. Крім того, внести зміни до статей 255, 221 та 222 КУпАП щодо складання протоколів та підвідомчості цієї категорії справ про адміністративне правопорушення. Запровадження такої спеціальної норми усуне прогалину в законодавстві та сприятиме забезпеченню громадського порядку під час дії правового режиму воєнного стану, здійсненню повноважень органів Національної поліції та суду задля реалізації заходів відповідного правового режиму, сталості та єдності судової практики, практики застосування законодавства в цілому.

Список використаних джерел

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
2. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України від 24 лютого 2022 року №2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>

3. Про продовження строку дії воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 20 жовтня 2025 року № 793/2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/793/2025#Text>
4. Про продовження строку дії воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 12 січня 2026 року № 40/2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4757-20#Text>
5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року №389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
6. Порядок здійснення заходів під час запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування в окремих місцевостях, де введено воєнний стан: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 2020 року №573. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2020-%D0%BF#Text>
7. Ковальова О. В., Пишна А. Г. Відповідальність за порушення комендантської години в умовах правового режиму воєнного стану. *Право і суспільство*. 2022. №3. С. 179-185. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2022.3.27>
8. Кичко А. М., Ваганова К. С., Скляр М. О. Адміністративна відповідальність за порушення комендантської години під час воєнного стану. *Правова позиція*. 2022. №2 (35). С. 62-66. URL: <https://doi.org/10.32836/2521-6473.2022-2.11>
9. Колеснікова М. В., Хуторянець Ж. В. Відповідальність за порушення комендантської години та спеціального режиму світломаскування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №1. С. 290-293. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/69>
10. Дрок І. С. Адміністративна відповідальність за порушення встановлених обмежень під час дії режиму воєнного стану. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2023. №2 (6). С. 87-91. URL: <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2023-2-6-16>
11. Municipal Code Corporation and the City of Richmond, Virginia. 2020. URL: https://library.municode.com/va/richmond/codes/code_of_ordinances?nodeId=PTIICICO_C1190FMIPR_ARTVIIICUMI#:~:text=Curfew%20hours%20means%20the%20period%20of%20time%20between,11%3A00%20p.m.%20and%205%3A00%20a.m.%20the%20following%20day
12. Code of the City of New Orleans, Louisiana. 1995. URL: https://library.municode.com/la/new_orleans/codes/code_of_ordinances?nodeId=PTIICO_C1154CRCO_ARTVIOFAFPUGE_DIV40FAGGEPEOR_S54-414CUPEUN18YEAGSCATST
13. Постанова Луцького міськрайонного суду Волинської області від 21 березня 2024 року, судова справа №161/4977/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117805741>
14. Постанова Камінь-Каширського районного суду Волинської області від 05 вересня 2024 року, судова справа №157/1347/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121445420>
15. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07 грудня 1984 року №8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
16. Постанова Октябрського районного суду міста Полтави від 05 вересня 2023 року, судова справа № 554/7717/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113233963>
17. Постанова Солом'янського районного суду міста Києва від 01 квітня 2025 року, судова справа № 760/5125/25. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126691783>
18. ТЦК та поліція провели відпрацювання в комендантську годину у Рівному. Які результати? 2023. URL: <https://suspilne.media/rivne/530759-tck-ta-policia-proveli-vidpracuvanna-v-komendantsku-godinu-u-rivnomu-aki-rezultati/>

19. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення вимог особливого правового режиму – воєнного стану, що вводиться в Україні або окремих її місцевостях: проект Закону №12354 від 23.12.2024. URL: <https://itd.rada.gov.ua/BILLINFO/Bills/Card/55505>

20. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення вимог особливого правового режиму — воєнного стану, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях: Проект Закону № 13633 від 15.08.2025. <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57083>